

mæssig henseende. F.eks. vil heder, strandenge, enge og overdrev, der ikke græsses eller slås, efterhånden gro til. Ligeledes vil visse moser efterhånden omdannes til skov. I tilfælde, hvor man vil fastholde eller genskabe områdets karakter, vil det kunne være nødvendigt f.eks. at foretage rydning af opvoksede træer og buske.

Det foreslås derfor i § 52, *stk. 1*, at amtskommuner og kommuner, der ejer arealer, som er beskyttet af § 3, *stk. 1*, får pligt til at pleje områderne. Det bemærkes, at selvom staten ikke udtrykkeligt er nævnt, forudsættes det, at de statslige arealforvaltende myndigheder løbende træffer de foranstaltninger, som er nødvendige for at holde deres arealer i en rimelig stand. Bestemmelsen omfatter ikke arealer, der tilhører kirker og præsteembeder. Dette spørgsmål vil blive optaget til nærmere forhandling med Kirkeministeriet, idet de nævnte arealer heller ikke er omfattet af plejerechten i *stk. 2*.

Pligten til pleje efter *stk. 1* indebærer, at den ansvarlige sørger for, at det område, der er tale om, i hvert fald ikke varigt skifter karakter. Det kan f.eks. betyde, at selvsåede træer på en hede eller eng fra tid til anden skal fjernes. Der vil normalt ikke blive tale om store og udgiftskrævende foranstaltninger.

For privatejede arealer, der omfattes af beskyttelsesbestemmelserne i §§ 3 og 4, foreslås det i *stk. 2*, at der gives amtskommunerne ret til i særlige tilfælde at gennemføre plejeforanstaltninger, når dette kan ske uden væsentlig gene for ejeren eller brugeren. Bestemmelsen gælder også for arealer, der tilhører offentlige stiftelser. Denne ret vil ifølge forslaget *stk. 3* kun kunne udnyttes, når ejeren og brugeren er underrettet herom i rimelig tid forinden. Såfremt ejeren eller brugeren i stedet selv ønsker at foretage de nødvendige plejeforanstaltninger, vil de have mulighed for det. Det vil formentlig høre til de absolutte sjældenheder, at amtsrådet plejer et areal uden ejerens samtykke, og det bør understreges, at denne pleje ikke påfører ejeren nogen udgifter.

Som det fremgår af bestemmelsen i *stk. 2*, indebærer den alene en ret til at gennemføre plejeforanstaltninger, medens spørgsmålet om, i hvilket omfang denne ret kan eller skal udnyttes, afhænger af de økonomiske midler, der stilles til rådighed. Det forudsættes i den forbindelse, at plejebeføjelserne kun udnyttes i begrænset omfang, f.eks. for at undgå definitive skadevirkninger på arealer, som er af særlig betydning for plante- og dyrelivet.

Bestemmelsen vil kunne anvendes til rydning af spredte bevoksninger, så længe det pågældende areal stadig kan karakteriseres som en af de naturtyper, der er omfattet af beskyttelsesbestemmelserne i § 3, *stk. 1*. Bestemmelsen vil også kunne anvendes til bekæm-

pelse af kæmpebjørneklo og lignende introducerede planter, der er så dominerende, at de truer naturligt hjemmehørende arters eksistens. Plejen kan kun ske i det omfang, det er nødvendigt for at undgå, at den hidtidige tilstand ændres. Bestemmelsen kan derfor ikke benyttes til at fremvinge en tilstand, som eksisterede, før området blev omfattet af bestemmelserne. Dette gælder selvsagt også, hvis der er tale om f.eks. et hede- eller engareal, der på grund af træ- eller buskvækst har groet sig ud af § 3-beskyttelsen.

Der er tilsvarende behov for pleje af jordfaste fortidsminder, som beskyttes af § 12. Det foreslås derfor samtidig i *stk. 1-2*, at der gives en klarere hjemmel end den hidtidige til at foretage vegetationspleje på fortidsminder, også i tilfælde hvor vegetationen ikke indebærer en umiddelbar trussel mod fortidsmindet, hvilket i almindelighed gælder for træer, der er over 30 år. Pleje af fortidsmindernes vegetation er i stigende grad blevet påkrævet på grund af, at fortidsminderne gror til krat, fordi de ikke længere anvendes til græsning og brændehugst. På tilgroede fortidsminder forsvinder græs og urtevegetation således, at jordoverfladen udsættes for erosion. Plejen virker således stabiliserende for fortidsmindets bevaringstilstand samtidig med, at den kan bidrage til, at fortidsminderne får et tiltalende udseende som markante landskabslementer.

Med hjemmel i *stk. 4* vil der kunne fastsættes generelle regler om pleje.

Det foreslås i *stk. 5*, at miljøministeren får hjemmel til at fastsætte særlige regler om pleje af fredede arealer. Disse regler vil som udgangspunkt alene komme til at omfatte de fredede arealer, for hvilke der ikke er fastsat regler om pleje i fredningsbestemmelserne. Også i øvrigt må afgrænsningen af de pågældende regler nærmere overvejes. Reglerne vil i givet fald komme til at indeholde tilsvarende principper som i *stk. 2-3*, medens det må nærmere overvejes, hvorledes princippet i *stk. 1* kan gennemføres, samtidig med at det sikres, at en pleje ikke kommer i strid med fredningens formål.

Til §§ 53 og 54

Bestemmelserne svarer til de gældende regler i sandflugtslovens § 4, § 7 og § 17, *stk. 2*.

Til kapitel 8

Naturforvaltning

1. Indledning

Kapitlet er i princippet en uændret videreførelse af naturforvaltningsloven (Lov nr. 339 af 24. maj 1989), som Folketinget vedtog den 11. maj 1989. Der er dog